

2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (skr. 2014/15:46), en motion som har väckts med anledning av skrivelsen och ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2014. I skrivelsen redogör regeringen för tillämpningen av lagen och för utvecklingen av den internationella terrorismen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll.....	5
Lagen om särskild utlänningskontroll	6
Reservation	8
Lagen om särskild utlänningskontroll, punkt 2 (SD).....	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Skrivelsen	10
Följdmotionen	10
Motion från allmänna motionstiden 2014/15	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Riksdagen lägger skrivelse 2014/15:46 till handlingarna.

2. Lagen om särskild utlänningskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3024 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD) och

2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation (SD)

Stockholm den 19 mars 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M), Stefan Nilsson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V).

Redogörelse för ärendet

Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen. Sedan den 1 juli 1991 återfinns de i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Parlamentarisk kontroll av regeringens tillämpning av bestämmelserna utövas genom att regeringen årligen lämnar en skrivelse till riksdagen.

I skrivelsen 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (2014/15:46) redogör regeringen för tillämpningen av lagen under tiden fr.o.m. den 1 juli 2013 t.o.m. den 30 juni 2014 och för utvecklingen av den internationella terrorismen under samma period.

Med anledning av skrivelsen har en motion väckts. Utskottet behandlar i detta sammanhang även ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden 2014.

Utskottets överväganden

2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll (skr. 2014/15:46). Skrivelsen omfattar perioden fr.o.m. den 1 juli 2013 t.o.m. den 30 juni 2014. Till grund för skrivelsen ligger ett underlag från Säkerhetspolisen (dnr Ju2014/4139/L4).

Av skrivelsen framgår att regeringen under den aktuella perioden har fattat två beslut med stöd av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Besluten innebar avslag på överklaganden av Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning (omprövning av ett tidigare meddelat beslut om utvisning respektive prövning av om en person skulle utvisas enligt lagen). Regeringen beslutade i enlighet med vad Migrationsdomstolen hade förordat i sina yttranden.

I skrivelsen redovisar regeringen även sin syn på utvecklingen av den internationella terrorismen. Regeringen anför att olika grupper och individer med al-Qaidainspirerad agenda uppvisat en avsikt att genomföra attentat mot länder i Europa och att dessa grupper och individer har utgjort det främsta terrorhotet mot Sverige de senaste åren. Al-Qaidas centrala budskap är en global kamp mot islams fiender, och en generell trend inom al-Qaidaideologin är att upplevda kränkningar av islam har kommit att utgöra ett minst lika viktigt motiv för attentat som ockupation av muslimska länder.

Sedan flera år tillbaka reser våldsbejakande islamister från Sverige till olika konfliktområden i syfte att delta i terroristrelaterad träning och strid. Syrien och Irak är sedan sommaren 2012 de konfliktområden som de främst reser till. Resandet från Sverige för att ansluta sig till al-Qaidainspirerade grupper är exceptionellt omfattande i förhållande till tidigare trender genom att det är ett förhållandevis stort antal personer som har rest under förhållandevis kort tid. Det finns heller inga säkra indikationer på att resandet håller på att avta. Flera av de uppkomna attentatshoten i Sverige sedan 2010 har involverat återvändare som deltagit i våldshandlingar i utlandet. Återvändare utgör således ett potentiellt allvarligt attentatshot i Sverige och i andra länder.

Regeringen pekar vidare på att hotnivån när det gäller terrorism i Sverige höjdes hösten 2010 från lågt till förhöjt hot, dvs. från två till tre på en femgradig skala. Regeringen anför att det i Sverige och utomlands alltjämt

förekommer terroristrelaterade aktiviteter med bäring på Sverige, varför bedömningen om en förhöjd hotnivå kvarstår (december 2014).

Skrivelsen innehåller även en redogörelse för Sveriges medverkan i det internationella arbetet mot terrorism.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Lagen om särskild utlänningskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om ändringar i lagen om särskild utlänningskontroll.

Jämför reservation (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:3024 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkas att lagen om särskild utlänningskontroll ska skärpas. Motionärerna föreslår bl.a. att Säkerhetspolisen ska meddela beslut om utvisning, att all utvisning med stöd av lagen ska medföra ett livstidsförbud att återvända hit, att alla som väntar på verkställighet ska tas i förvar, att om det finns verkställighetshinder, ska regeringen se till att upprätta avtal med ett tredjeland dit personerna kan utvisas med stöd av lagen och att alla personer som döms till utvisning ska registrera sina fingeravtryck, sitt dna och ett foto för att dessa uppgifter sedan ska kunna kontrolleras mot personer som söker uppehållstillstånd, medborgarskap, asyl eller något annat. I kommittémotion 2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att utländska medborgare med kopplingar till terroristnätverk ska utvisas med omedelbar verkan, med ett livstidsförbud att återvända.

Bakgrund

Det följer av lagen om särskild utlänningskontroll att en utlänning ska kunna utvisas med hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att personen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Lagen kan även användas om brottsligheten riktar sig mot ett annat land än Sverige. Ett beslut om utvisning ska förenas med förbud för utlänningen att utan tillstånd av regeringen återvända till Sverige. Förbudet meddelas för en viss tid eller utan tidsbegränsning. Om en utvisning inte kan verkställas på grund av att det t.ex. finns risk för dödsstraff eller tortyr i det land som personen ska utvisas till ska antingen utvisningen skjutas upp eller personen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Medan personen lever kvar i landet kommer en viss

kontroll från brottsbekämpande myndigheter att kunna utföras, t.ex. husrannsakan eller att personen i fråga ges anmälningsskyldighet vid vissa tidpunkter på en polisstation.

Utskottet har tidigare tagit ställning till liknande motionsyrkanden som de nu aktuella, senast våren 2014. Utskottet ansåg då att bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda och avstyrkte yrkandena (bet. 2013/14:JuU12 s. 6). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2013/14:199).

Utskottets ställningstagande

Särskilda bestämmelser som syftar till att bekämpa terrorism infördes i svensk lagstiftning genom lagen (1973:162) om särskilda åtgärder till förebyggande av vissa våldsdåd med internationell bakgrund. Reglerna syftade till att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in eller stanna kvar i Sverige och att skapa utrymme för kontroll i de fall dessa personer av asylrättsliga skäl ändå måste ges en fristad här i landet. Bestämmelserna har ändrats vid flera tillfällen och återfinns sedan den 1 juli 1991 i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

De senaste terroristdåden i Paris och Köpenhamn samt det ökande resandet till konfliktområden har medfört att de frågor som behandlas i lagen om särskild utlänningskontroll har hög aktualitet. Det är naturligtvis av största vikt att Sverige har tillgång till de verktyg som krävs för att ha möjlighet att förhindra framtida attentat. Liksom andra länder måste Sverige skydda sig mot terroristhandlingar. Befolkningen i vårt land – både våra egna medborgare och de utlänningar som bor här – har ett självklart anspråk på att statsmakten söker bereda ett sådant skydd med medel som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Utskottet anser i detta sammanhang alltså att de nu aktuella bestämmelserna i lagen om särskild utlänningskontroll är väl avvägda, och utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom de förslag som lämnas i motionerna 2014/15:1005 (SD) yrkande 1 och 2014/15:3024 (SD). Motionerna avstyrks.

Reservation

Lagen om särskild utlänningskontroll, punkt 2 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:3024 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD) och 2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Lagen om särskild utlänningskontroll ger regeringen rätt att utvisa terroristanknutna utlännings. Trots vetskapen om att utlännings med terroristkopplingar befinner sig i Sverige, har denna lag endast använts vid fem tillfällen de senaste sex åren. Vi vill att lagen om särskild utlänningskontroll ska skärpas och föreslår därför bl.a. följande.

- Utländska medborgare med kopplingar till terroristnätverk ska utvisas med omedelbar verkan, med ett livstidsförbud att återvända.
- Formuleringen i 1 § bör skärpas för att klargöra att detta är huvudregeln.
- Säkerhetspolisen ska meddela beslut om utvisning.
- All utvisning med stöd av lagen ska utgöra ett livstidsförbud att återvända till Sverige.
- I väntan på verkställighet ska förvar vara huvudregel för alla som dömts till utvisning med stöd av lagen.
- Ett beslut av Säkerhetspolisen ska inte kunna omprövas av Migrationsverket utan ska i stället prövas av en domstol.
- Vid verkställighetshinder ska personerna i första hand utvisas till sitt ursprungsland, i andra hand ska regeringen se till att upprätta ett avtal med ett tredjeland dit personer kan utvisas med stöd av lagen och i sista hand ska personerna hållas i förvar tills de antingen kan utvisas eller, under polisens översyn, självmant lämnar landet, vilket de givetvis kan göra när som helst så länge de inte avtjänar något straff.
- Straffen för överträdelser enligt lagen bör skärpas. Miniminivån bör vara fängelse i ett år, och maxnivån bör höjas till exempelvis tre år.
- Det ska inte finnas någon möjlighet att undgå straff då en tidigare utvisad utlännings har återvänt till Sverige på grund av förföljelse.

- Slutligen så vill vi att de som döms till utvisning med stöd av lagen ska registrera sina fingeravtryck, sitt dna och sitt fotografi i en databas. Mot denna databas ska samtliga som söker uppehållstillstånd i Sverige, medborgarskap, asyl eller något annat kontrolleras.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2014/15:46 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll.

Följdmotionen

2014/15:3024 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i lagen om särskild utlänningskontroll.

Motion från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:1005 av Kent Ekeröth m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utländska medborgare med kopplingar till terroristnätverk ska utvisas med omedelbar verkan och med ett livstidsförbud att återvända.